

تاریخ جراحی

فرانسه

برگرفته از کتاب تاریخ مصور جراحی

دکتر مصطفی جابرانصاری*

شارل دنون ویه (1872 – 1808 میلادی، Charles Denovilliers) تحصیلات پزشکی خود را در پاریس به پایان رسانده (1837 میلادی) و پس از سه سال به مقام جراح اداره مرکزی (سنترال بورو) انتخاب شد. در سال 1842 میلادی به مقامات مهم ریاست دانشکده آناتومی عملی و جراح هتل دیو دست یافت. پانزده سال بعد به رتبه استادی جراحی رسید. اگر چه بیشترین خدمات را به پزشکی فرانسه هنگامی انجام داد که به مقام بازرسی عمومی آموزش طب منصوب شد (1858 میلادی)، شخصاً بیشتر به آناتومی علاقمند بود تا به جراحی بالینی. آپونوروز رکتوزیکال و لیگامان پوپروستاتیک به نام دنون ویه خوانده می‌شوند.

آتا ناز گوسلین (1887 – 1815 میلادی، Athanase Gosselin) تحصیلات پزشکی خود را در زادگاهش پاریس به پایان رساند (1843 میلادی). در بیمارستان‌های متعددی در پاریس فعالیت کرده و در سال 1858 میلادی به مقام استاد جراحی دانشکده پزشکی رسید. یک دهه بعد به مقام استاد جراحی بیمارستان شاریته منصوب شد. شکستگی انتهای دیستال تیبیا به شکل 7 (وی انگلیسی)، شکستگی گوسلین خوانده می‌شود.

آلفونس گوئرین (1895 – 1816 میلادی، Alphonse Guerin) در پاریس طبابت نموده و علائق عمده اش در جراحی اورولوژی بود. دریچه واقع در فضای نایکولاریس (Fossa Navicularis) پیشابراه، نوعی شکستگی در استخوان‌های صورت و در آن شکستگی افقی در قاعده استخوان فک فوقانی (Maxillae) بالای ریشه دندان‌ها دیده می‌شود و غده‌ای در مناتوس پیشابراه زنان با نام وی ارتباط دارند.

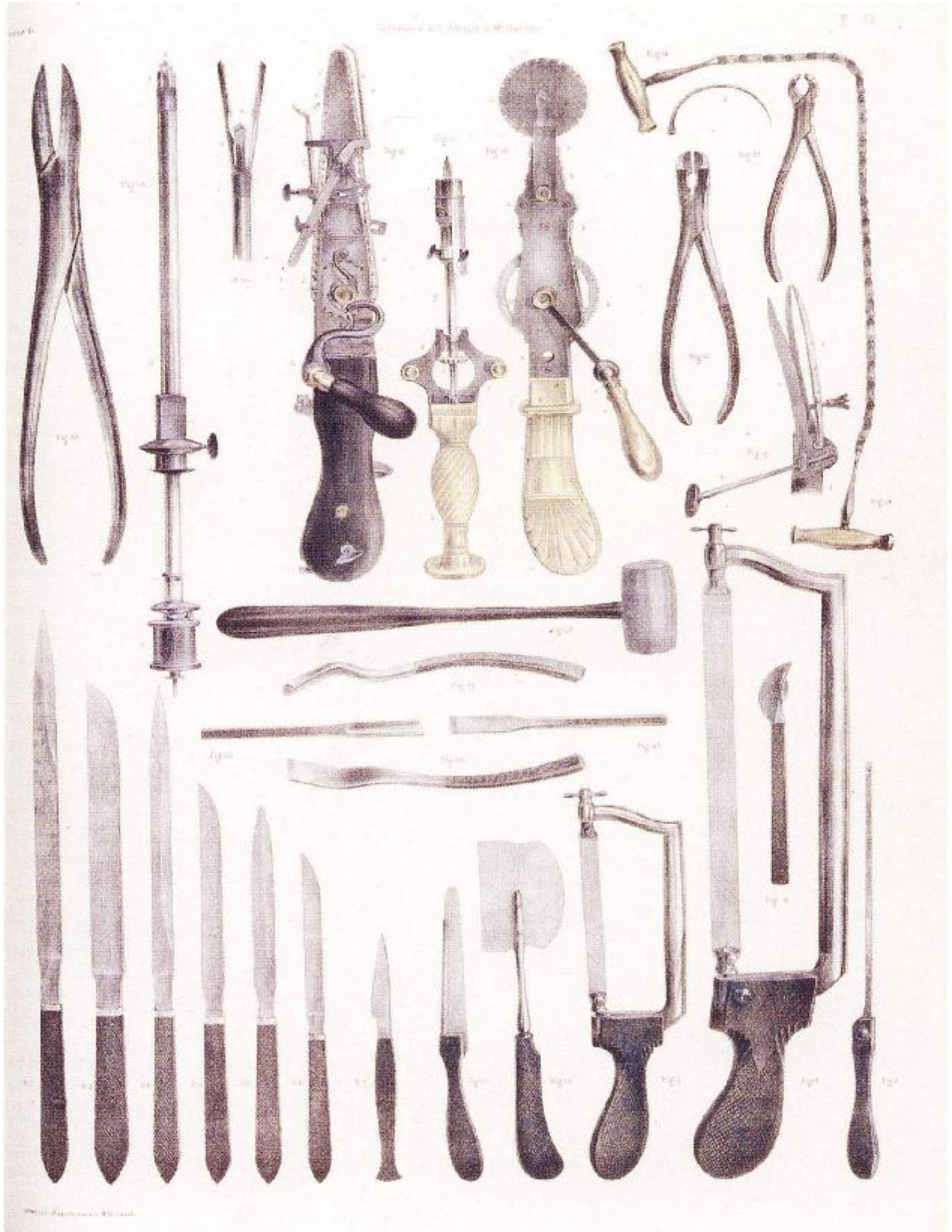
آریستاید ورنوئیل (1895 – 1823 میلادی، Aristide Verneuil) در پاریس فعالیت نموده و در همانجا کاربرد اعمال فشار با فورسیس (Forcypressure) در کنترل خونریزی‌ها را ابداع نمود (1875 میلادی). در کتاب پنج جلدی اش با عنوان Memoires De Chirurgie (1888 – 1877 میلادی) درباره بانداژ خشک و یدوفورم (Iodo form) در درمان آبسه‌ها بحث کرده است. در سال 1876 میلادی مبادرت به انجام گاستروستومی (Gastrostomy) نمود. اسپوندیلوپاتی تروماتیک، آبسه اگزیلری و نوروم اعصاب جلدی به نام وی موسوم می‌باشند.

نویسنده پاسخگو: دکتر مصطفی جابرانصاری

تلفن: 7-88505595

E-mail: ansari_17@yahoo.com

*متخصص جراحی عمومی و اطفال، بیمارستان مهراد

تصویر 1- گزیده‌ای از پیشرفته‌ترین ابزار و آلات جراحی شامل اره‌های هندلی شکل پیچیده و اره زنجیری برای برش استخوان‌ها، ماخوذ از رساله بورگری و یاکوب با عنوان رساله "رساله کامل تشریح بدن انسان مشتمل بر تصاویر اعمال جراحی" (شرکت جرمنی نورمن و همکاران)

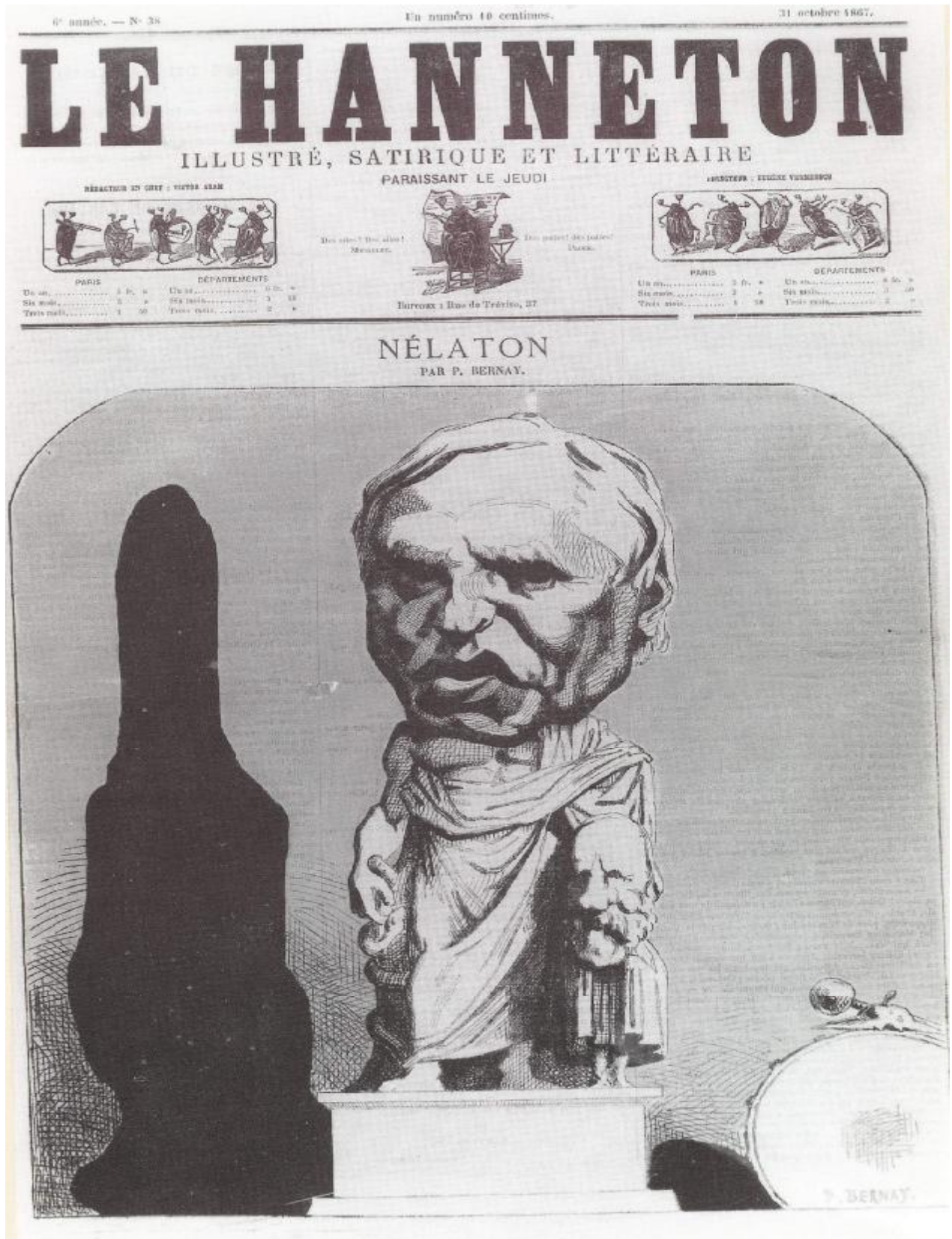
پل بروکا (1880 - 1824 میلادی، Paul Broca) فرزند یک جراح ارتشی بود و جهت تحصیلات به پاریس فرستاده شد (1849 میلادی). بروکا بلافاصله پس از اتمام تحصیلات خود به عنوان کالبد شکاف (Prosector) مدرسه فنی (اکول پراتیک Ecole Pratique) استخدام گردید. در سال 1853 میلادی به مقام استادیار جراحی دانشکده پزشکی و چهارده سال بعد به رتبه استادی جراحی دست یافته و جانشین نلاتون شد. در بیمارستان‌های متعددی در پاریس از جمله بیمارستان سنت آنتوان، بیمارستان لاپیتیه، کلینیک (Des Cliniques) و بیمارستان نکر (Necker) جراحی می‌نمود. از وی بیشتر به عنوان آناتومیست بالاصح آناتومیست مغز یاد می‌شود. در سال‌های بعد وی به مطالعه انسان شناسی (مردم شناسی) روی آورده و آثار Memoires D'Anthropologie (1877 - 1871 میلادی) در سه جلد و کتاب مشهور Memoires Sur Le Cerveau De L'Homme Et Des Primates (1888 میلادی) را تألیف نمود و پایه‌گذار کرانیومتری مدرن (نوبل) بوده و تجهیزات کرانیومتری و کرانیوسکوپیک متعددی را اختراع نمود. در سال 1861 میلادی وی مدعی شد که چین سوم فرونتال چپ در مغز مرکز تکلم می‌باشد. با استفاده از تکنیک تعیین محل ضایعات، وی نخستین فردی بود که اقدام به تریپاین در آبه‌های مغزی نمود. وی پیشگام در جراحی‌های نورولوژیک بوده و عبارت آفازی حرکتی (Motor aphasia) از ابداعات وی می‌باشد.

لوئیس اولیبر (1900 - 1825 میلادی، Louis Ollier) فرزند یک پزشک بوده و تحصیلات پزشکی خود را در لیون و مون پلیر (Mont Pellier) به پایان رساند (1856 میلادی). در سال 1860 میلادی از وی جهت تصدی کرسی جراحی بالینی دانشگاه لیون دعوت بعمل آمده و به مقام جراح ارشد هتل دیو منصوب شد و در همانجا بود که به عنوان جراحی مجرب در جراحی پلاستیک و ترمیمی به شهرت و اعتبار رسید. در سال 1858 میلادی، اولیه لایه استخوان‌ساز (Osteogenic) پریمیومیت (ضریح) استخوان را توصیف نمود. وی همچنین درباره دیس کندزوپلازی (dyschondroplasia) به نگارش پرداخت (1890 میلادی). مهمترین مقاله وی به پیوند آزاد پوست (1869 میلادی) اختصاص داشت. نام وی یادآور نظریه رشد جبرانی است. براساس این نظریه پس از رزکسیون انتهای مفصلی یک استخوان، غضروف مفصلی سایر استخوان‌هایی که وارد آن مفصل می‌شوند با افزایش رشد مواجه می‌شوند.

یوگن کوبرل (1915 - 1828 میلادی، Eugene Koeberle) در استراسبورگ (Strassburg) طبابت می‌کرد و به علت تحقیقاتی که در زمینه اواربوتومی (برداشت تخمدان‌ها) انجام داد، به شهرت و اعتبار فوق العاده‌ای رسید. در اوایل دهه 1860 میلادی به معرفی این عمل جراحی در فرانسه پرداخت. در سال 1863 میلادی وی نخستین مورد خارج کردن رحم و تخمدان‌ها در بیماری مبتلا به سرطان را با موفقیت انجام داد. نوعی فورسپس هموستاتیک به نام وی موسوم است.

اولیس ترلا (1890 - 1828 میلادی، Ulysse Trélat) اهل پاریس بوده و تحصیلات خود را در همان شهر به پایان رساند (میلادی 1854). در سال 1856 میلادی به مقام کالبد شکاف (Prosector) و در سال 1857 میلادی به مقام استادیار جراحی دانشکده پزشکی منصوب گردید. در سال 1860 میلادی به عنوان جراح اداره مرکزی (سنترال بورو) فعالیت کرده و در بسیاری از بیمارستان‌های پاریس از جمله بیمارستان مترنیته (Maternité) سنت آنتوان، سنت لویی، لاپیتیه (La Pitie) و شارپته جراحی می‌نمود. در سال 1872 میلادی به استادی کرسی پاتولوژی جراحی دانشکده پزشکی انتخاب گردید. مهمترین آثار مکتوب وی عبارت بودند از: Legons De Clinique Chirurgicale (1877 میلادی) و کتاب دو جلدی Clinical Chirurgicale (1891 میلادی) نوعی اسپیکولوم رکتال دو دریچه‌ای (bivalve) و مدفوع چسبناک آغشته به خون در پروکتیت (Proctitis) به نام وی خوانده می‌شوند.

در سال 1875 میلادی اکثر جراحان جوان فرانسه روش‌های ضد عفونی سازی (گندزدایی) لیستری را پذیرفته بودند. جراحان فرانسوی به دنیا آمده پس از سال 1830 میلادی موجب ورود فرانسه به عصر جراحی مدرن شده و سرنوشت جراحی فرانسه در سده بیستم را تعیین کردند.

تصویر 2- کاریکاتور آگوست نلاتون (*Auguste Nelaton*) با عنوان آسکلیپوس جدید بر روی جلد مجله طنز (فکاهی) لوهاتون (*Le Hanneton*) سال 1867. این تصویر به انتخاب نلاتون به عنوان جراح ناپلئون سوم و جاودانگی اش در دنیای پزشکی اشاره می کند (شرکت جرمی نورمن و همکاران)

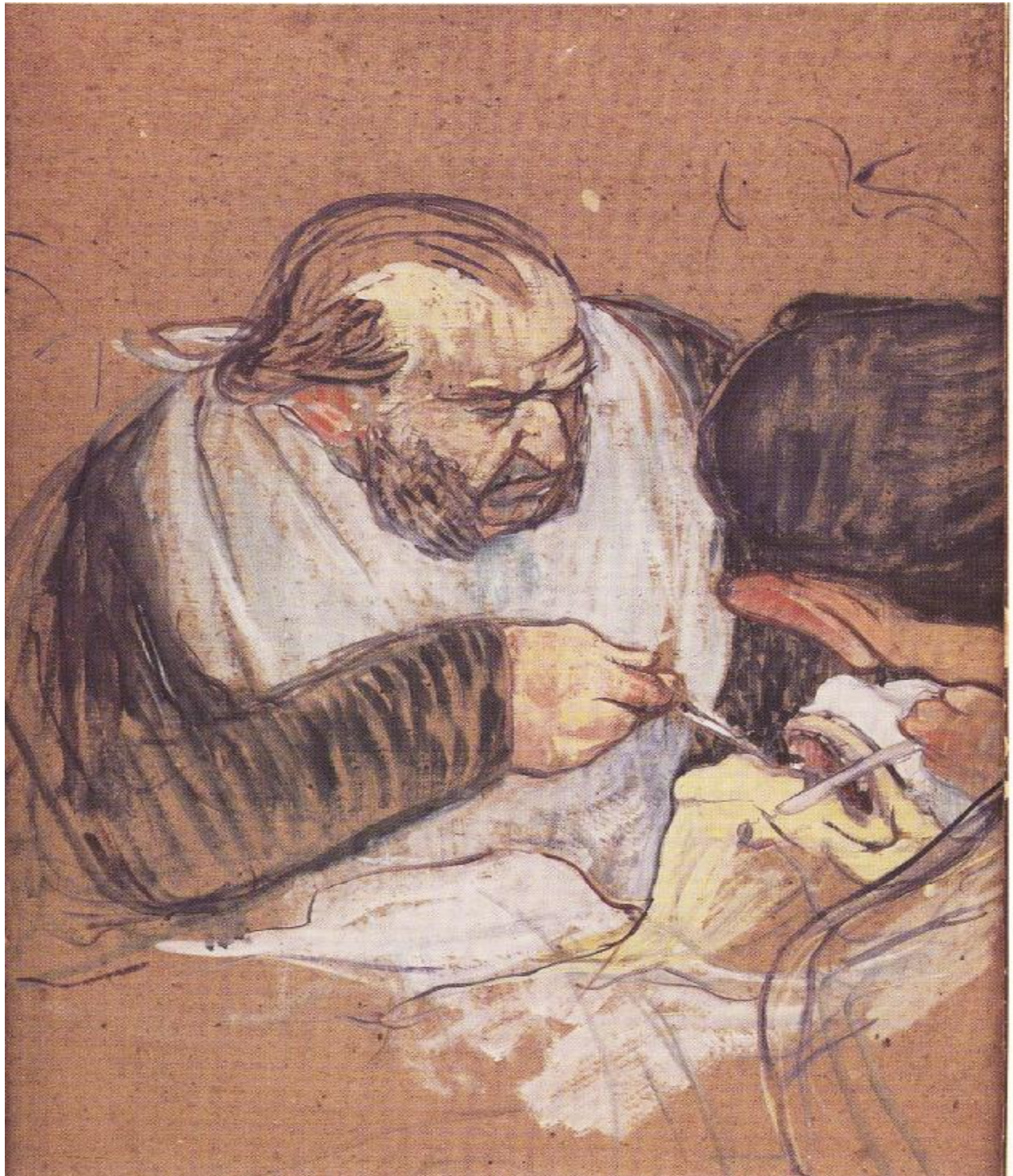
ژول پین (1830 – 1898 میلادی، Jules Pean) یکی از مهمترین جراحان زنان و زایمان فرانسه در دوران خود بود. وی اهل شاتودون (Chateadun) بوده و تحصیلات خود را در پاریس به پایان رساند (1860 میلادی). پس از خدمت در مقامات مختلف در بیمارستان‌های گوناگون پین (Péan) بیمارستانی بین‌المللی (Hôpital International) را سازماندهی کرد. وی که از نظر تکنیکی جراحی زبردست و ماهر بود، مبادرت به انجام اولین پیلوکتومی در کارسینوم نمود، اگرچه با موفقیت قرین نبود (1879 میلادی). پین در سال 1886 میلادی روشی موسوم به Morcellement را برای خارج کردن تومورهای رحم توصیف نمود که در آن ابتدا تومور تکه تکه شده و سپس تکه‌ها را برداشته و خارج می‌کنند. وی در سال 1894 میلادی اقدام به جایگزینی کامل مفصل شانه با پروتز نمود و سال بعد به اولین جراحی که اقدام به جراحی دیورتیکول مثانه نمود بدل گردید (1895 میلادی). نوعی کلامپ که جهت برقراری هموستاز با اعمال فشار بکار می‌رود، به نام پین موسوم می‌باشد.

ژان گایون (1831 – 1920 میلادی، Jean Guyon) در نانت (Nantes) و پاریس تحصیل نموده (میلادی 1858) و به مقام جراح اورولوژیست بیمارستان نکر (Hôpital Necker) رسیده و در سال 1890 میلادی به استادی جراحی بیماری‌های ادراری - تناسلی در دانشگاه پاریس رسید. عمده‌ترین آثار مکتوب وی عبارت بودند از: *Leçons Cliniques Sur Les Maladies Des Voies Urinaires* (1881 میلادی) و *Leçons Cliniques Sur Les Affections Chirurgicales De La Vessie Et De Prostate* (1888 میلادی). نام گایون با آمپوتاسیون پا در بالای قوزک، گردن (اسمیوس) رحم، درمان جراحی ناخن فرو رفته انگشت شست پا با رزکسیون گوه‌ای شکل در کناره شست پا، بالوتمان (لمس کلیه متحرک و شناور) کلیه در نفروپتوز (Nephroptosis) به ویژه هنگامی که با تومور کلیه همراه است، مرتبط می‌باشد.

ادیون لانلانگ (1840 – 1911 میلادی، Odilon Lannelongue) اهل پاریس بوده و اولین پیوند غده تیروئید در درمان کرتینیسم (Cretinism) را در سال 1890 میلادی انجام داد. نام وی با ورود ویریدی به دهلیز راست قلب، باند فیبرونی که از سطح قدامی پریکارد به استرنوم کشیده شده و عمل جراحی برداشتن فشار (دکمپرسیون) از طریق برداشتن قطعات استخوانی از طاق (سقف) جمجمه مرتبط می‌باشد.

ژاست لوکا - شامپیونیه (1843 – 1913 میلادی، Just Lucas - Championière) تحصیلات پزشکی خود را در پاریس به پایان رساند (1870 میلادی). مدتی پیش از اخذ مدرک خود، در گلاسکو (Glasgow) نزد لیستر خدمت نموده و در آنجا با مفهوم گندزادی لیستری (Listerian Antisepsis) آشنا و روش‌های آن را به خوبی فرا گرفت. در سال 1876 میلادی لوکا - شامپیونیه کتاب *Chirurgie Antiseptique* را تألیف کرد که نخستین کتاب معتبر درباره روش‌های ضدعفونی کردن در جراحی بوده و به ترویج و متداول ساختن این روش‌ها در جراحی فرانسه کمک کرد. از دیگر آثار مهم وی، رساله‌ای کلاسیک درباره فتق‌ها بوده و *Radical Des Hernies* (1887 میلادی) نام داشت. برونشیت فیبرینو (Fibrinous Bronchitis) نیز به نام لوکا - شامپیونیه خوانده می‌شود.

ساموئل پوتزی (1846 – 1918 میلادی، Samuel Pozzi) در پاریس و زیر نظر بروکا (Broca) به تحصیل پرداخت. در سال 1877 میلادی مجوز تدریس دریافت نموده و شش سال بعد به مقام جراح بیمارستان دولورین (Hôpital de Lourine) رسید و سپس به استادی کرسی جراحی بیماری‌های زنان منصوب گردید (میلادی 1901). وی در سازمان‌ها و مجامع پزشکی نیز فعالیت نموده و دبیری کنگره جراحی فرانسه را از سال 1885 میلادی تا سال 1894 میلادی به عهده داشت. وی ژورنالی به نام *Revue De Gynecologie Et De Chirurgie Abdominale* را پایه‌گذاری نموده و سال‌های متمادی سردبیری آن را به عهده داشت. نام وی به عضلات اکستانسور کوچک انگشتان اطلاق شده است. پوتزی که دانشجویی سخت کوش و مشتاق و علاقمند به تاریخ پزشکی بود در نهایت در مطب خود در پاریس توسط یکی از بیماران سابق خود که دچار اختلال ذهنی شده بود با گلوله به قتل رسید.

تصویر 3- دکتر پین (Doctor Pean) در حال انجام عمل جراحی اثر هنری دو تولوز - لوترک (Henri de Toulous - Lautrec) 1891-1892، رنگ روغن بر روی مقوا. در سال 1891 لوترک همراه با دوست خود دکتر هنری بورگس (Dr. Henri Bourges) در یک آپارتمان مشترک زندگی می‌کرده و در نتیجه در مدت کوتاهی با بسیاری از اعضای جامعه پزشکی پاریس آشنا شده و طرح دوستی ریخت. در همان اوان یکی از بستگان لوترک با نام گابریل تاپی دوسلیران (Gabriel Tapie de Celeyran) وارد پاریس شده و نزد دکتر ژول امیل پین به تحصیل پزشکی پرداخت. احتمالاً همین رابطه موجب شده است که از لوترک جهت مشاهده نحوه عمل جراحی دکتر پین دعوت به عمل آید. نوع عمل جراحی در حال انجام مشخص نمی‌باشد (موسسه هنری استرلینگ و فرانسن کلاک ویلیام ستون، ماساچوست)

آنتونین پونسه (1849-1913 میلادی، Antonin Poncet) قسمت اعظم زندگی حرفه‌ای خود را در لیون (Lyon) سپری نمود. وی در سال 1897 میلادی رماتیسم توبرکلوزی (سلی) را توصیف نمود. وی از نظر تکنیکی، جراحی فوق‌العاده زیر دست و ماهر بوده و نام وی با عملی برای افزایش طول تاندون آشیل در پا، یورتروستومی پرینه آل و سیستوتومی پرینه آل در بیماری پروستات مرتبط می‌باشد.

ادوارد کنو (1852-1933 میلادی، Edouard Quenu) وی آموزش‌های جراحی خود را در پاریس دریافت و علاقه به جراحی‌های کولورکتال داشت و کتاب *Chirurgie Du Rectum* (1899-1895 میلادی) را در دو جلد تألیف نمود. نام کنو با موارد زیر مرتبط است: شبکه لنفاتیک پوست ناحیه آنال، خارج ساختن رکتون (اکسیزیون) همراه با غدد لنفاوی مجاور در سرطان، نشانه‌ای بالینی در آنوریسم‌ها که در آن پس از اعمال فشار روی شریان اصلی اندام و پونکسیون محیطی اگر خون جریان یابد نشانه وجود گردش خون جانبی (کلاترال) کافی است. رزکسیون دنده‌ها جهت رتراکسیدن توراکس در درمان آمپیم (Empyema).

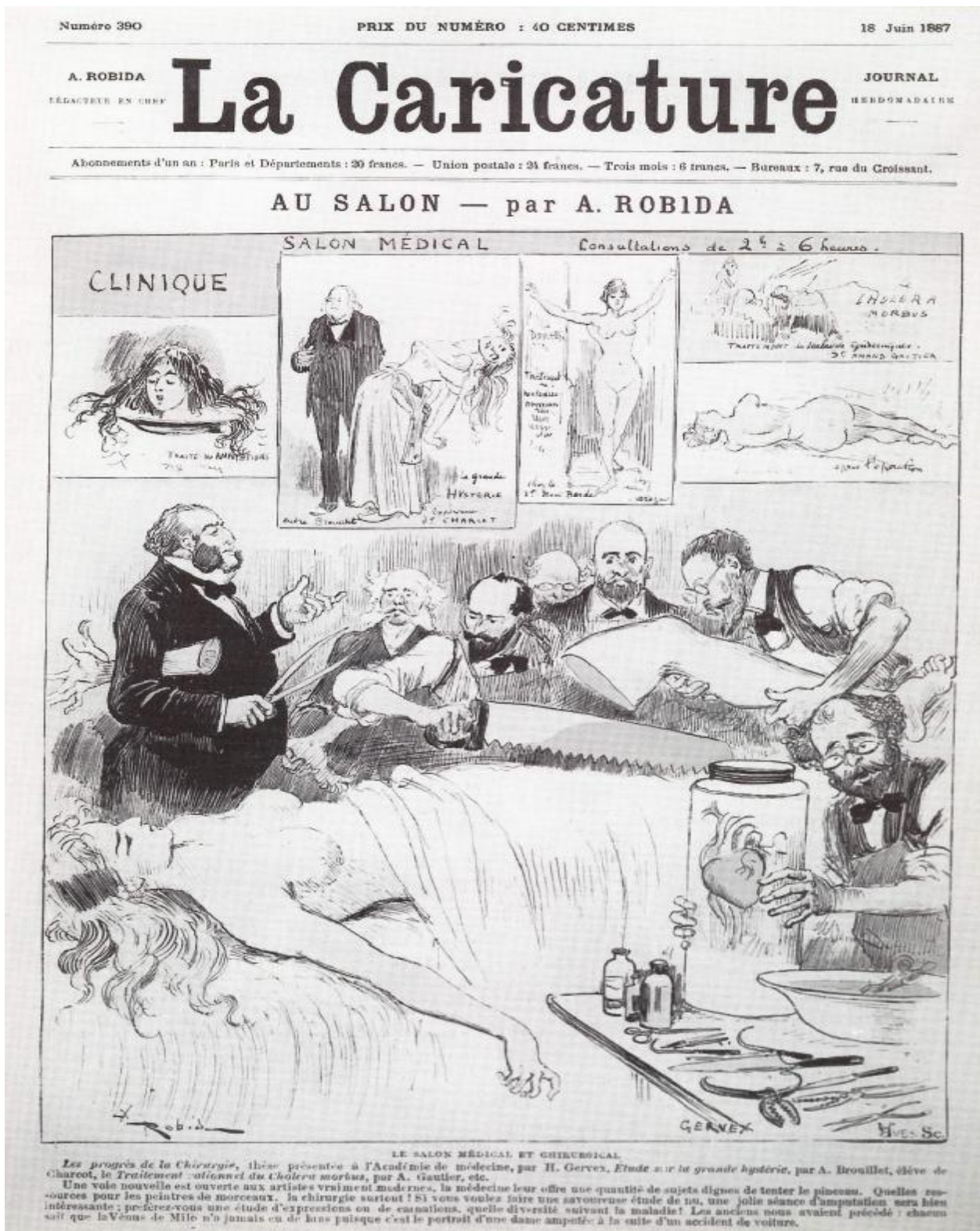
مارین - تئودور تافیه (1857-1929 میلادی، Marin - Theodore Tuffiér) در بلیم (Bellem) متولد شده و در پاریس به تحصیل پرداخت (1885 میلادی). وی بعدها مدرس جراحی در دانشکده پزشکی شده و در سوربون (Sorbonne) نیز به تدریس مشغول شد. وی اولین مورد درمان سل با برداشتن آپکس ریه را در کتاب خود *Chirurgie Du Poumon En Particulier Dans Les Cavernes Tuberculeuses Et La Gangrene Pulmonaire* (1897 میلادی) توصیف نمود. وی همچنان به فعالیت خود در زمینه جراحی توراکس ادامه داده و روش پنومولیز خارج جنینی (Extrapleural Pneumolysis) را کامل نمود (1910 میلادی) و نخستین مورد عمل جراحی تجربی برای تسکین بیماری مزمن دریچه‌ای را به انجام رساند. در سال 1914 میلادی وی موردی از تنگی آئورت را با موفقیت عمل نمود. وی همچنین فردی بود که با استفاده از کاتتر حاجب حالبی (Ureteral) و اشعه ایکس (x-Ray) تلاش نمود تا دستگاه ادراری را قابل رویت سازد (1899 میلادی).

یوگن دوین (1916-1859 میلادی، Eugene Doyen) اهل رایم (Reims) بوده و در پاریس تحصیل نمود و بعدها کلینیک جراحی شخصی خود را در آن شهر دایر کرد. در سال 1913 میلادی وی اولین جراحی بود که سعی کرد بیماری‌های دریچه‌ای قلب را با عمل جراحی درمان نماید. دوین از نخستین جراحانی بود که اقدام به تهیه تصاویر متحرک (Motion Pictures) از اعمال جراحی خود نمود.

ژواکین آلباران (1860-1912 میلادی، Joaquin Albarran) در کوبا (Cuba) به دنیا آمده و در اسپانیا (Spain) تحصیل نموده و مقیم پاریس گردید و در آن شهر زیر نظر لویی رانویه (1835-1922 میلادی، Louis Ranvier) به پژوهش پرداخت. آلباران در نهایت با گویون (Guyon) آشنا شده و تصمیم گرفت تا در رشته جراحی اورولوژی تخصص بگیرد. وی در سال 1906 میلادی در مقام جراح اورولوژی بیمارستان نکر (Necker) جانشین گویون گردید. کلینیک وی شهرت و اعتباری جهانی کسب نموده و از تمامی کشورها دانشجو جذب می‌نمود. کتاب *تومورهای مثانه Les Tumeurs De La Vessie* (1891 میلادی) از مهمترین آثار مکتوب وی بوده و در آن غدد تحت گردنی (Subtrigonal Glands) مثانه را توصیف کرده و تومورهای مثانه را بر اساس منشاء رویانی (آمبریولوژیک) تقسیم‌بندی نمود. سایر آثار وی عبارت بودند از: *Exploration Des Fonctions Renales* (1905 میلادی) و شاهکار شناخته شده و معروفش *Médecine Operatoire Des Voies Urinaires* (1909 میلادی). در سال 1896 میلادی آلباران نخستین نفروستومی برنامه‌ریزی شده را انجام داد و 9 سال بعد روشی برای نفروپکسی (Nephropexy) معرفی نمود. آزمایش پولی اوری بالینی جهت تشخیص نارسایی کلیه به نام وی خوانده می‌شود.

تصویر 4- پیش از انجام عمل جراحی، جایی که دکتر پین رئیس بیمارستان سن لویی، کلامپ نمودن عروق خونی را کشف نمود، 1887. تصویرگری توسط هنری گروکس (Henri Gervex 1852-1929) (موزه دورسای، پاریس)

تصویر 5- کاریکاتورهایی از تصویر دکتر پین اثر گروکس همراه با سایر کاشفان پزشکی آن دوران همچون مطالعه شارکو درباره هیستری، اثر آ. روبیدا (A. Roida) سال 1887. زیرنویس تصویر نیز خاطر نشان می‌سازد که ونوس دومیلوس (Venus de Milo) فاقد بازو (آفرو دیت میلوسی، الهه عشق و زیبایی یونان باستان)، به زیبایی این بیماری که در اثر وقوع تصادفی با کالسکه تحت عمل جراحی قطع اندام قرار می‌گیرد، حسادت نخواهد کرد (مجموعه ویلیام اچ هلفاند The William H. Helfand)

هنری هارتمن (1860 - 1952 میلادی، **Henri Hartmann**) تحصیلات خود را در پاریس به پایان رسانده (1887 میلادی) و در نهایت به مقام استادی جراحی در بیمارستان هتل دیو رسیده و از سال 1909 میلادی تا سال 1930 میلادی در آن سمت فعالیت نمود. از وی بیشتر به سبب ابداع کولکتومی دو مرحله‌ای جهت درمان دیورتیکولیت یا سرطان کولون یاد می‌شود. تجربیات هارتمن در این تکنیک بصورت خلاصه در کتاب وی با عنوان **Chirurgie Du Rectum** (1931 میلادی) آمده است.

ماتیو ژابولی (1860 - 1913 میلادی، **Mathieu Javoulay**) در شهر وین تحصیل نموده و در سال 1892 میلادی به مقام جراح بیمارستان آن شهر رسید. یک دهه بعد وی به عنوان استاد کلینیک جراحی وین منصوب شد. در مهمترین اثر مکتوبش **Chirurgie Du Grand Symathique Et Du Corps Thyroide** (1900 میلادی) نخستین مورد سمپاتکتومی جهت تخفیف بیماری‌های عروقی را توصیف نمود. در سال 1892 میلادی ژابولی گاستروئودنوستومی کنار به کنار (**Side to Side Gastroduodenostomy**) را توصیف نموده و دو ساب بعد اقدام به اولین مورد شناخته شده آمپوتاسیون اینترابلیوآبومینال کرد. نام وی به نوعی بخیه زدن شریان اطلاق شده است که در آن فلپ‌های انتیمایی (**Intimal Flaps**) دو انتهای قطع شده شریانی به هم بخیه می‌شوند.

هیپولیت مورستین (**Hippolyte Morestin**) اهل مارتینیک (**Martiniuque**) بوده و تحصیلات خود را در پاریس به اتمام رساند (1894 میلادی). در سال 1902 میلادی روش ماماپلاستی (**Mammoplasty**) را معرفی نمود. در طی جنگ جهانی اول، مورستین تلاش خود را وقف بازسازی چهره‌های آسیب دیده نمود. لذا تعداد زیادی از تکنیک‌های اولیه جراحی پلاستیک و ترمیمی به وی نسبت داده می‌شوند. عصب آنال خلفی (**Posterior Anal n.**) نیز به نام وی خوانده می‌شود.